

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕКОРАТИВНО – ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

Київ – 2020

Розробник: Варивончик Анастасія Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Варивончик Анастасія Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Протокол № 1 від «15» січня 2020 р.

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва О.В.Школьна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«   »   2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» А. В. Варивончик

Робочу програму перевірено
«   »   2020 р.

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Пролонговано:

На 2020/2021 н.р. (підпис) (А.В.Школьна) (ПІБ), «27» 08 2020 р., протокол № 7

На 20 /20   н.р.   (підпис) (   ) (ПІБ), « »   20   р., протокол №

На 20 /20   н.р.   (підпис) (   ) (ПІБ), « »   20   р., протокол №

На 20 /20   н.р.   (підпис) (   ) (ПІБ), « »   20   р., протокол №

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	1 / 30	
Курс	3	-
Семестр	6	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі	60	-
Аудиторні	30	-
Модульний контроль	-	-
Семестровий контроль	18	-
Самостійна робота	-18	-
Форма семестрового контролю	екзамен	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Декоративно-прикладне мистецтво» полягає у засвоєнні основ народного мистецтва, розвитку мистецтва народних промислів упродовж художньої історії людства та місця художньої народної творчості на території України.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

1. засвоїти особливості та витоки декоративно-прикладного мистецтва;
2. опанувати методи проведення історичних пошуків і досліджень;
3. дослідити історичні факти декоративно-прикладного мистецтва;
4. засвоїти провідні техніки вишивки;
5. дослідити історичний розвиток етнографічного матеріалу на території України;
6. ознайомитися з шедеврами світового декоративного мистецтва, історією їх створення, творчістю провідних мистців.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Світоглядна: здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань; здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю.
	ЗК 5	Креативність: здатність проявляти творчий підхід в розробці ідей і в досягненні цілей досліджень.
	ЗК 6	Вирішення проблем: здатність справлятися зі стресом і ефективно вирішувати практичні завдання; здатність до конструктивної критики й самокритики
	ЗК 7	Самоосвітня: Здатність працювати самостійно, розробляти стратегії та керувати часом. Здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати досліджень та представляти результат

		вчасно.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 2	Базові знання законів і правил композиції. Володіти законами композиції під час виконання творчої роботи у галузі декоративного, образотворчого мистецтва.
	ФК 3	Володіти образно-асоціативною мовою при створенні художнього образу, демонструвати розвинену творчу уяву.
	ФК 6	Мати практичні навички використання відповідного технічного устаткування в творчих майстернях.
	ФК 10	Мати знання з техніки безпеки по використанню механізмів і пристроїв, що забезпечують практичну роботу у творчих майстернях.
	ФК 13	Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, техніки й технології; використовуючи здобуті знання.
	ФК 14	Здатність використовувати відповідну фахову термінологію в усній та письмовій формах рідною мовою чи іноземною.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історичні витoki та особливості декоративно-прикладного мистецтва;
- основні техніки вишивки та принципи виготовлення вишитих виробів;
- особливості застосування українського декору в декоративному мистецтві.

Вміти:

- орієнтуватися в особливостях художнього оформлення предметів декоративно-прикладного мистецтва різних регіонів України;
- аналізувати та диференціювати домоткані вироби;
- використовувати декоративно-прикладний орнамент та його трансформації у процесі виготовлення авторських виробів.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на соціальні проблеми, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 2	Здатність продемонструвати базові знання та розуміння основ декоративного та образотворчого мистецтва: законів композиції, колористики, пластики і пропорцій об'ємів та фігур на площині та в просторі.
ПРН 3	Здатність продемонструвати на практиці набуті знання шляхом виконання творчої роботи в галузі декоративного і образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура) з урахуванням спеціалізацій (художня кераміка, дизайн ювелірних виробів)
ПРН 5	Здатність до навчання й самостійної науково-дослідної діяльності, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузі мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін
ПРН 6	Уміння виконувати оригінальні творчі проекти, проводити майстер-класи.
ПРН 7	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і

	культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 8	Здатність вести креативну мистецьку діяльність. Уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських митців.
ПРН 9	Уміння працювати з матеріалами та інструментами, що забезпечують високу фахову якість виконання творів декоративного і образотворчого мистецтва
ПРН 11	Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 13	Здатність володіти базовими знаннями з техніки безпеки під час роботи у майстернях.
ПРН 14	Оволодіння робочими навичками працювати самостійно (дипломна робота), або в творчій групі (участь у виставкових проєктах), уміння отримати результат в рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Загальні основи та історія декоративного мистецтва в художньому текстилі							
Тема 1. Історичні витoki та розвиток виробів декоративно-прикладного мистецтва. Символіка геометричних орнаментів	6			6			
Тема 2. Історія виникнення та розвитку виробів мистецтва вишивання. Семантика вишивки. Техніки мережки: «одинарний прутик», «розкол», «подвійний прутик»	8			8			
<i>Модульний контроль</i>							
<i>Разом</i>	14			14			
Змістовий модуль II. Вишивка: особливості та техніки виконання							
Тема 3. Техніки мережки: «подвійна гречка», «багаторазова ляхівка», «мережка з настилом»	8			8			
Тема 4. Техніка вишивки «вирізування»	8			8			
<i>Модульний контроль</i>							
<i>Разом</i>	16			16			
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>	18						
<i>Усього</i>	30			30			

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Загальні основи та історія декоративного мистецтва в художньому текстилі.

Тема 1. Історичні витoki та розвиток виробів декоративно-прикладного мистецтва. Символіка орнаментів.

Практична робота 1. (6 год.)

Мета: засвоїти теоретичний матеріал та сформувані практичні навички для створення власних виробів декоративно-прикладного мистецтва.

1. Опрацювати лекційний матеріал.
2. Підібрати у джерелах літератури матеріал для замальовок.
3. Розробити орнаментальну композицію на основі елементів орнаменту старовинних зразків виробів декоративно-прикладного мистецтва за допомогою графічних засобів і композиційних прийомів (формат А4).

Рекомендована література	
Основна: [1]; [4]; [5].	Додаткова: [1]; [2]; [6]; [7].

Тема 2. Історія виникнення та розвитку виробів мистецтва вишивання. Семантика вишивки. Техніки мережки: «одинарний прутик», «розкол», «подвійний прутик».

Практична робота 2. (8 год.)

Мета: формування практичних навичок виконання мережок: «одинарний прутик», «розкол» і «подвійний прутик».

1. закріпити нитку, згорнуту вдвічі;
2. прошити цією ниткою гладьовий стовпчик (5 ниток в ширину, 6 – наверх на полотні справа наліво для закріплення мережки);
3. обрізати та витягнути закріплені нитки (2 – вирізати, 2 – залишити, 2 – вирізати).
4. зробити рамку, яка тримає основу мережки;
5. вишити мережку «одинарний прутик»;
6. вишити мережку «розкол» на основі мережки «одинарний прутик»;
7. вишити мережку «подвійний прутик» на основі мережки «одинарний прутик».

Рекомендована література	
Основна: [1]; [3]; [4].	Додаткова: [1]; [2]; [4]; [6].

Змістовий модуль II. Вишивка: особливості та техніки виконання

Тема 3. Техніки мережки: «подвійна гречка», «багаторазова ляхівка», «мережка з настилом»

Практична робота 3. (8 год.)

Мета: формування практичних навичок виконання мережок: «подвійна гречка», «багаторазова ляхівка» та «мережка з настилом».

1. виконати початкову рамку з закрепом, як і в мережці «прутик»;
2. попередньо порахувати 18 ниток, на яких буде виконуватись «багаторазова ляхівка»;

3. вишити прутик: верхній – по верху, нижній – по низу;
4. підрізати нитки: 2 – вирізати, 2 – залишити, 4 – вирізати, 2 – залишити, 4 – вирізати, 2 – залишити, 2 – вирізати (розрахунок ниток може бути іншим).
5. на місці вирізування та витягування 4 ниток, виконати «ляхівку» (всередині ромбик, який усіма своїми краями кріпиться до мережки «прутик»);
6. закінчивши перший рядок «ляхівки», виконати другий на наступних 4-х нитках, але розташувати його по косій щодо першого рядка.

Рекомендована література	
Основна: [1]; [3]; [4].	Додаткова: [1]; [2]; [4]; [6].

Тема 4. Техніка вишивки «вирізування»

Практична робота 4. (8 год.)

Мета: формування практичних навичок виконання техніки «вирізування».

1. розробити ескіз для виконання вишивки техніки «вирізування»;
2. виконати малюнок гладьовим валиком або качалочкою (форма малюнка ромбоподібна (зигзаг, у якому з'єднані початок з кінцем);
3. вирізати нитки по основі і по утоку через раз, на полотні;
4. виконати заповнення «ляхівками».

Рекомендована література	
Основна: [1]; [3]; [4].	Додаткова: [1]; [2]; [4]; [6].

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування практичних занять	1	7	7	8	8
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом			
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом			
Виконання завдань для самостійної роботи	5	Не передбачено навчальним планом			
Модульний контроль (перегляд)	25	Не передбачено навчальним планом			
Разом		-	27	-	28
Максимальна кількість балів:		55 + 65 (бали за 5 семестр) = 120			
Розрахунок коефіцієнта:		120 : 60 = 2			
Екзамен:		40			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

З дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» не передбачено самостійної роботи.

6.3.Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

З дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» не передбачено проведення модульного контролю.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У 6 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» проводиться у практичній формі. Завданням семестрового контролю є виконання 2 власних орнаментів на основі орнаментів різних регіонів України (за вибором) із застосуванням технік вишивки: «гладь», «рушникові шви», «хрест». Основними вимогами до роботи гармонійно розміщений рисунок у форматі аркушу, конструктивно побудований орнамент. Орнаменти виконуються кольоровими олівцями в колориті відносно кожного регіону України.

Критерії оцінювання семестрового контролю

36 - 40 – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, виконує графічну роботу відповідно поставленому завданню; робота має гармонійні та довершені кольорові співвідношення, виконана з дотриманням усіх технічно-технологічних правил та демонструє високий рівень професійного володіння засобами художнього текстилю (вишивка зразків: «гладь», «рушникові шви», «хрест»), вміння використовувати їх зображально-виражальні можливості.

26 - 35 – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні помилки, виконує графічну роботу відповідно поставленому завданню, але робота має не достатньо довершені кольорові співвідношення. Студент допустив несуттєві технічно-технологічні неточності в виконанні зразків (вишивка зразків: «гладь», «рушникові шви», «хрест»).

21 – 25 – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає помилки, виконує графічну роботу відповідно поставленому завданню, робота має не достатньо довершені співвідношення в рисунку регіональних особливостей вишивки. Студент допустив певні технічно-технологічні неточності в виконанні зразків (вишивка зразків: «гладь», «рушникові шви», «хрест»).

16 - 20 – студент володіє більшою частиною навчального матеріалу, має достатній рівень розвитку умінь та навичок, але не завжди може вдало застосувати їх, виконує графічну роботу з формальними похибками. Студент допустив певні технічно-технологічні помилки в виконанні зразку (вишивка зразків: «гладь», «рушникові шви», «хрест»).

11 – 15 – студент володіє меншою частиною навчального матеріалу,

має низький рівень розвитку умінь та навичок, виконує графічну роботу з суттєвими формальними похибками, допускає технічно-технологічні помилки, що відображаються на якості і зовнішньому вигляді зразку (вишивка зразків: «гладь», «рушникові шви», «хрест»).

6 – 10 – студент володіє незначною частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, виконує графічну роботу з грубими формальними похибками, робота не завершена. Зразки вишивки мережок не представлені.

0 - 5 – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, при виконанні роботи допущені грубі помилки, що принципово спотворюють поставлене завдання, робота відсутня.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю і екзамену

У 6 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» проводиться у практичній формі. Завданням семестрового контролю є виконання 2 власних орнаментів на основі орнаментів різних регіонів України (за вибором) із застосуванням технік вишивки: «гладь», «рушникові шви», «хрест». Основними вимогами до роботи гармонійно розміщений рисунок у форматі аркушу, конструктивно побудований орнамент. Орнаменти виконуються кольоровими олівцями в колориті відносно кожного регіону України.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО»

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II
	Загальні основи та історія декоративного мистецтва в художньому текстилі.	Вишивка: особливості та техніки виконання
бали	27 балів	28 балів
Лекції	-	-
Практичні заняття	T1. Матеріал для альбому виробів декоративно-прикладного мистецтва (10 балів за виконану роботу)	T3. Виконання техніки мережки: «подвійна гречка», «багаторазова ляхівка», «мережка з настилом» (10 балів за виконану роботу)
	T2. Виконання мережки «одинарний прутик», «розкол», «подвійний прутик» (10 балів за виконану роботу)	T4. Практичне виконання техніки вишивки «вирізування» (10 балів за виконану роботу)
Відвідування практичних занять	<i>7 бали</i>	<i>8 балів</i>
Загалом	<i>27 балів</i>	<i>28 балів</i>
Підсумковий рейтинговий бал	55 + 65 ((бали за 5 семестр) = 120 : 60 = 2 (коефіцієнт успішності 2)	
Іспит	40 балів	

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Антонович Д. Українська культура / [Упорядник Ульяновська С.В.]. – К.: Либідь, 1993. – 592 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника)
2. Антонович Є. Декоративно-прикладне мистецтво / Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. – Львів: Світ, 1992. – 272 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 11 примірників)
3. Традиційна народна вишивка як складова українського одягу (XX ст.) [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. В. Варивончик ; Київський університет імені Бориса Грінченка. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 107 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 11 примірників)
4. Захарчук-Чугай Р. В. Українська народна вишивка : Західні області УРСР / Р. В. Захарчук-Чугай. – К. : Наукова думка, 1988. – 190 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника)
5. Кара-Васильєва Т. В. Українська сорочка (Таємниці чарівної нитки): Альбом / Тетяна Валеріївна Кара-Васильєва. – К.: Мистецтво, 1982. – 146 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 49 примірників)
6. Кара-Васильєва Т. В. Українська народна вишивка / Т. В. Кара-Васильєва, А. О. Заволокіна ; ред. С. Головка ; худож. Т. Щур. – К. : Либідь, 1996. – 96 с. : іл. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 3 примірників)
7. Кара-Васильєва Т. В. Українська вишивка [Текст] : альбом / Авт. тексту та упоряд. Т. Кара-Васильєва. – К. : Мистецтво, 1993. – 264 с. : іл. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника)

Додаткова:

1. Никорак О. Українська народна тканина XIX–XX ст.: Типологія, локалізація, художні особливості. Част. I: Інтер'єрні тканини / О. Никорсек. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2004. – 216 с.
2. Рогинська Ф. Радянський текстиль / Ф. Рогинська. – М., Мистецтво, 1980. – 234 с.
3. Селівачов М. Лексикон української орнаментики / Селівачов М. – К.: Ред. вісника АНТ, 2005. – 399 с.
4. Темерин С. М. Русские года: очерки / С. М. Темерин. – М.: Мистецтво, 1960. – 215 с.
5. Черновський О. Етапи розвитку українського декоративно-прикладного мистецтва / О. Черновський // Народна творчість та етнографія. – 1967. – № 4. – С. 102.
6. Чегусова З. Декоративне мистецтво. XX століття. 200 імен: Альбом-каталог / З. Чегусова. – К.: ЗАТ Атлант, 2002. – 198 с.